

Pontonbroen ved Strøby
(Nr. 6 Kirkestien)

Folderen er udgivet af: **TRYGGEVÆLDE- OG STEVNS ÅDALS BEVARELSE**

IDE OG MÅL

„Hvor må jeg gå, når jeg går ud i det åbne land?“
Det kan være et svært spørgsmål for mange mennesker, og formålet med denne folder er derfor at vise, hvor man må gå og hvad man må i området omkring Tryggevælde- og Stevnsåen. Dette område er foreningens interesseområde, og folderen viser nogle af de gåture, man kan foretage, og hvad man kan opleve på disse ture. Foreningen ønsker samtidig at øge interessen for de oplevelsesmuligheder, der er i ådalen. Projektet med folderen samt en vandrestilling over samme emne er støttet af Friluftsrådet, som hermed takkes for støtten.

FORENINGENS FORMÅL

- At arbejde for bevarelse af Tryggevælde- og Stevns ådals kultur- og naturværdier.
- At indsamle oplysninger og viden, samt at formidle information om åen og ådalens kultur- og naturhistorie.
- At virke upartisk og partipolitisk neutral
- At fremme samarbejdet mellem lodsejere og brugere af åen og ådalen, samt myndigheder, interessegrupper, foreninger og enkeltpersoner.
- At udøve rådgivende konsultativ assistance i alle sager, der vedrører åen og ådalen.
- At udgive medlemsblad.
- At arrangere møder, ekskursioner, naturvandring m.v.

Gå en tur

i landskabet ved Tryggevælde- og Stevns Ådal

Folderen er udgivet af
„Tryggevælde- og Stevns Ådals Bevarelse“
med støtte fra Tips- og Lottomidler til Friluftslivet
samt Faxe Bogtryk/Grafisk

Redaktion
Ella Pedersen, tlf. 56266574
Svend Bjørn Keil, Inge Ambus,
Kirstine Madsen samt Sine Hald

Lay-out og tryk
Faxe Bogtryk/Grafisk, tlf. 56713205

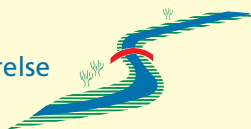
Foto
Svend Bjørn Keil: Forsiden, 1, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12,
Kirstine Madsen: 12, Sine Hald: 5 og Inge Ambus: 6.

Kort
Ella Pedersen

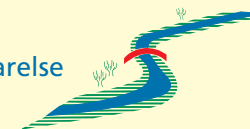
Foreningen har tidligere udgivet folderne
„Kodriverstien“ og
„Storkeprojekt: Storkereder i ådalen“

1. udgave oktober 2005 · Oplag: 2.500

Tryggevælde- og
Stevns Ådals Bevarelse

Tryggevælde- og
Stevns Ådals Bevarelse

REGLER FOR FÆRDEL I DET ÅBNE LAND

A VANDRETURE

De store engarealer omkring åen tilhører private lodsejere. Markvejene, der fører ned til engene er private veje eller private fællesveje. På veje og stier i det åbne land må du færdes til fods og på cykel.

På de udyrkede og ikke hegnede privatejede arealer, hvor du frit kan komme til ad veje og stier, må du færdes til fods og gøre kortere ophold fra kl. 6 frem til solnedgang. Du skal holde dig mindst 150 m fra beboelse. Hunde skal holdes i snor. (Græsmarker, stubmarker, pløjemarker og brakmarker opfattes ikke som udyrkede arealer.)

Dyrkningsfri bræmmer langs søer og vandløb betragtes som en del af det dyrkede areal. Der er kun adgang til bræmmer, hvor de er en del af et større udyrket areal, og du på den måde har adgang dertil fra landsiden.

Hegnede privatejede udyrkede arealer, hvor der er en låge eller en stente eller lignende, må du færdes på, når der ikke går græssende dyr.

Undtagne fra disse regler er jægere og fiskere, der har købt fiskehvh. jagttrettigheder af ejeren. Overalt i ådalen skal hunde føres i snor.

På private veje er ridning kun tilladt, hvor ejeren har givet lov.

Går du tur i det åbne landskab, er det normalt tilladt at samle vildtvoksende bær, frugter, svampe og blomster til eget forbrug. Erhvervs mæssig indsamling er ikke tilladt. Ligeledes er det ikke tilladt at indsamle de planter, som er beskyttet af fredning, f.eks. orkidéer.

For al færdsel i det åbne landskab gælder de gamle uskrevne love om at vise hensyn. Det er en tillids erklæring at give tilladelse til færdsel. For at bevare denne ret må vi alle passe på den natur, som

vi vandrer i ved at træde varsomt og tage al vores affald med hjem. Naturen har vi arvet af vores forfædre og vi skal aflevere den i god stand til vores børnebørn.

B FISKERI

Hele åsystemet indeholder mange fine spise fisk, og Tryggevælde å er berømt for sine aborrer. Du må fiske i åen uden nogen form for fiskekort, hvis du ejer jord ned til åen, og du fisker fra din egen grund. Alle børn og pensionister må også fiske gratis, hvis de har lov af ejeren til at færdes på åbredden. Køge Sportsfiskerforening har lejet sig ind på ca. 20 km af åsystemet, og ved at købe fiskekort, kan du få lov at fiske her. Køb af fiskekort og fortegnelse over arealerne kan fås forskellige steder bl. a. hos DK-Benzin i Valløby og hos Bageren i Strøby Egede.

Du kan studere det øvrige dyreliv i vandet ved at fiske med insektnet, det koster ikke noget. Når du har set på dyrene, er det en god ide at sætte dem tilbage i vandet. Husk at alle tudser og frøer samt snoge er fredet, og de må ikke fjernes eller dræbes.

Er du lodsejer må du sætte ruser op på den inderste 1/3 del af åen, og ruserne må stå fra d. 1./6. til d. 30./11. Husk dog at de skal være mærket af fiskerikontrollen. Der må ikke sættes nogen former for fiskenet op i vandet.

C SEJLADS

Der må sejles med båd, kano eller kajak uden motor på åen fra åens udløb i Køge Bugt til Tryggevældegården syd for Hårlev. Du må ikke sejle på Stevnsåen eller på nogen af tilløbene til Tryggevælde å.

Det kan i sommerhalvåret være svært at sejle på åen, da der bliver slået grøde, altså planter i åen, som driver ned ad åen og som flere steder bliver samlet sammen ved flydespærringer, der er meget svære at passere.

Der er desværre kun mulighed for at gå i land få steder, nemlig, hvor der er offentlige arealer, der støder ned til åen, altså ved Solgårdsparken i Strøby Egede og ved Tingvejen nær Varpelev. Men kender du en lodsejer, kan du jo spørge om lov. Det er ikke muligt at lave organiseret sejlads på åen.

Fra vandsiden må du gerne plukke planter, når blot de er til dit eget forbrug.

TRYGGEVÆLDE- OG STEVNS ÅDAL

Tryggevælde og Stevns å er et af Sjællands største å-systemer. Tryggevælde å udspringer i Ulse sø og har 19 store tilløb. Det største af disse er Stevns å, som løber sammen med Tryggevælde å ved Tryggevældegården. Omkring sammenløbet udvider ådalen sig og bliver meget bred. Denne nordligste del af ådalen er en gammel fjord. I oldtiden var åen så bred og dyb, at man sejlede med store skibe langt ind i landet. Dengang dannede åen grundlag for et betydeligt magtcenter. Herom vidner de rige gravfund fra Himlingøje, Varpelev og Valløby, som du kan se på Nationalmuseet. Fundene fra vikingebopladsene ved Varpelev og Tofttegård i Strøby ligger på Køge museum.

Ådalen er meget våd og har til alle tider haft et meget rigt plante- og dyreliv. Åen og ådalen har altid været livsgrundlaget for de mennesker, der har boet i området. Mange steder bliver engene afgræsset, og der er mange lystfiskere langs åen.

Ådalen er enestående, da den kun krydses af så få veje. Til fods og på cykel kan den også kun krydses få steder.

I det følgende fortælles om de steder, hvor du kan færdes i ådalen.

1 ODDEN

Odden er det overdrevs- og strandengsareal fra Prambroen ud mod vandet. Odden har været fredet siden 1923 for at bevare et stykke af kysten, som den så ud før i tiden helt ud til Vejs Ende. Langs åen kan du fiske med gyldigt fiskekort. Men du kan også gå en dejlig rundtur ned langs åen, ind over Odden og tilbage langs med vandet. Helt ude ved vandet ses rester af tidligere tiders indvinding af kugleflint. Floraen på Odden er enestående og absolut et studium værd. Et fint sted til aftenuren. Odden er ikke offentlig, men tilhører Vallø Stift, der dog på dette område tillader færdsel som på offentlige arealer.

Odden

2 PRAMBROEN

Engene ved Prambroen er indhegnede med en åbning, så det er muligt at gå derind. Adgang til dette område er kun tilladt, når der ikke er græssende dyr på arealet. For fiskere er der dog adgang med gyldigt fiskekort. Når dyrene er taget hjem, og åen er tilstrækkelig lav, kan du gå en fin tur ad stien langs åen næsten helt op til engene overfor Solgårdsparken. Øst for Prambroen findes en fin P-plads med borde og bænke samt informationstavler

3 SOLGÅRDPARKEN

Solgårdsparken er et flot gammelt haveanlæg, der er omdannet til en offentlig park. Stedet er åbent for publikum hele døgnet. Her er fine brede vandrestier. For enden af Solgårdsparken fører en bro over åen. På den anden side af åen forstærker stien over engene og ind i skoven. Her kan du følge den gamle landevej og komme tilbage til Prambroen eller gå over i Valløskoven.

4 SPANGEN - DEN RØDE BRO

Mellem Strædet i Strøby Egede og Elverhøjområdet vest for Tryggevælde å, er der for mange år siden anlagt en spang (den røde bro), som du kan gå og cykle over. Syd for stien ligger en dejlig indhegnet eng. Over hegnet er der en stente, som du kan benytte, når der ikke er græssende dyr på engen. Engen blomstrer med mange engkabbelejer om foråret, og senere er der helt gult af mælkebøtter. Om vinteren er området ofte oversvømmet, og når det er frost, er her en fin skøjtebane.

Engkabbelejer

5 SKOLESTIEN I VALLØBY

Skolestien går fra Køgevej over Tryggevælde å til Stevnsvejen. Det er den eneste sti, som er asfalteret. Derfor er den velegnet til en aftenur på cykel. Den byder på en flot udsigt over åen og ådalen. På begge sider af stien bliver engene afgræsset. Der er et rigt fugleliv i ådalen, såsom viber, ænder, gæs, fasaner og i forsommeren er der nattergale. Du kan fiske i åen, der er aborrer og gedder, men husk at købe fiskekort ellers er der ingen adgang til åen

Tryggevælde åen ved skolestien

6 KIRKESTIEN

Kirkestien er en gammel sti over åen, der forbinder St. Tårnby og Strøby. DN-Vallø har udgivet en pjece om Kirkestien. En del af stien er offentlig, mens den sidste del på St. Tårnby siden er privat fællesvej. Stien er åben for færdsel på alle tidspunkter. På engen neden for idrætspladsen i Strøby finder du borde og bænke samt informationstavler. Denne eng er heget på en del af stykket af hensyn til afgræsningen, men heget har en låge. Det er tilladt at gå på den indhegnede eng.

Pontonbroen

7 SPOR I LANDSKABET

Vandreturen „Spor i Landskabet“ støder til Kirkestien og går ad gamle markveje langs engene og giver mulighed for en flot rundtur op over markerne. Fra dette spor fører en lille plankesti gennem pilekrattet til Roskilde Amts fugletårn. Heroppefra er der en flot udsigt over de brede engene. Da det er markveje, er der adgang fra kl. 6 til solnedgang. Spor i landskabet udgår fra P-pladsen ved Stolpehuse eller fra Engvej i St. Tårnby.

Sti til Fugletårnet

8 LAMMEHØJ

Midt i Varpelev finder du skiltet, der viser ned til Lammehøj. Den gamle engvej byder på en flot tur ned til engene, hvor du finder Lammehøj. Den er en gammel gravhøj fra bronzealderen, hvor der er fundet både skeletter og genstande af guld. Som mange andre gravhøje blev denne også senere anvendt som rettersted. Den sidste henrettelse fandt sted i 1853. Fra Lammehøj kan du gå en tur videre ned i engene ved åen.

Engvejen til Lammehøj

9 TINGVEJEN - P-PLADSEN

Hvor landevejen fører over åen er der anlagt en god lille p-plads. Her er borde og bænke samt opsat en informationstavle over området. Fra P-pladsen kan du gå ned til kanten af åen og bl.a. studere vandløbsplanterne og smådyrene i åen. Du må ikke gå ned langs med åen, men du kan fra P-pladsen nyde de mange fugle på engen, især viberne i foråret og sommeren, og også de græssende kreaturer. Om vinteren holder mange ænder og svaner til på de oversvømmede engene.

Tryggevælde åen ved Tingvejsbroen

10 SPORET VED HØJGÅRD

Ved Køgevej i Hårlevs nordligste ende ligger „Højgård“, der er et moderne landbrug med plante- og svineavl. „Højgårds“ ejer har lavet en sti rundt på ejendommen og ned til åen. Her kan du studere markens afgrøder og naturen langs med åen. Der er udgivet en folder om turen, som tages i kassen ved gården.

11 JÆTTESTUEN MAGLEHØJ

Der er fundet spor af 8 jættestuer på Stevns. Af disse er Maglehøj den eneste, som endnu er bevaret. Jættestuen er ca. 5.300 år gammel. I 1823 fandt man rester af flere begravelser med gravgaver, bl.a. pilespidser, knive af flint, samt potteskår. Skov- og Naturstyrelsen har restaureret højen i maj 1996. Jættestuen er åben for offentligheden.

En grusvej med en tydelig markering fører fra landevejen op til en plads, hvorfra en lille sti går langs hegnet op til jættestuen. Husk lommelygte.

Maglehøjen ved forårsjævndøgn

12 HELLESTED

Ved Hellested er der en bro, hvor der i tidligere tid var et vadested over Stevns å. Nær broen, på grænsen mellem de lavtliggende engarealer og den skrånende ådalsside, ligger et gammelt hus, der lokalt omtales som Mor Karens Hus, da det passer ind i Heibergs skuespil Elverhøj. På Hellested-siden fører en vej til rensningsanlægget, og derfra kan du følge en mærket sti mod nord, langs markskel, ad markveje og Tryggevælde åens bræmme. Mod syd fører en markvej langs engene. Disse små engparceller blev i 1919 udstykket fra præsteembedet og fordelt mellem alle landsbyens gårde og de nye husmandssteder. Opdelingen af engene er stort set den samme i dag og de fleste afgræsses. I pilekrattet holder mange fugle til bl.a. nattergalen. De engene, som bliver afgræsset, har et rigt blomsterliv. En mærket sti fører fra markvejen til Hellested Kirke. Markvejen munder ud i Præstemarksvej og der kan du dreje til højre ad Elverhøjvej. Snart når du til Elverhøj, som er en gravhøj fra bronzealderen. På toppen er der en pragtfuld udsigt over både ådalen og det flade Stevns.

Mor Karens hus

Udsigt fra Elverhøjen

13 KARISE

Nord for byen på Karisesiden af Stevns å fører en markvej fra Faxevej til engene. Denne markvej er også adgangsvej for de sommerhuse, som ligger gemt mellem træerne. Broen over åen syd for Karise giver desværre ikke mulighed for andet end passage og et kig. Der er ingen markveje eller stier i forbindelse med engarealerne.

14 PRÆSTEMARKSSTIEN VED SMERUP

Denne gamle kirkesti forbinder Præstemarksvej med Smerup, og du krydser her over en smal Stevns å og en køn, lille ådal. Turen er en dejlig gåtur gennem den sydligste del af Stens ådalen. Se forsidebilledet.